

Ismo Saarikoski: Satamasta satamaan. Elämäni tarina. Kotka 2006, 509 s. ISBN 978-952-92-1443-3.

Monet suomalaiset merimiehet, jotka seilasivat maailman valtamerillä eri maiden lippujen alla, ottivat menneinä aikoina ulosmaksun tai karkasivat laivoistaan kaukaisilla mantereilla ja jäivät pysyvästi asumaan uusille asuinsijoilleen. Monissa maissa merimiehet olivat ensimmäisiä pioneerisiirtolaisia, joiden luokse saapui myöhemmin muita suomalaisia, sekä sukulaisia että ystäviä. Merimiehen ja siirtolaisen välinen ero onkin ollut kuin veteen piirretty viiva.

Suomen kirkko kiinnitti jo 1800-luvulla huomiota merimiesten oloihin maailman suurissa satamissa. Tuohon aikaan laivojen purku ja lastaaminen saattoi kestää useita viikkoja, ja merimiehillä oli aikaa tutustua satamakaupunkien hyviin ja huonoihin puoliin. Suomen Merimieslähetyksensä perustettiin v. 1875 ja ensimmäinen merimiespappi lähetti Grimsbyn, Englantiin v. 1880. Sen jälkeen perustettiin lisää me-

rimieslähetyksensä Eurooppaan, Pohjois-Amerikkaan, Australiaan ja Etelä-Amerikkaan. Hyvin pian myös näihin maihin asettuneet suomalaiset siirtolaiset alkoivat kääntyä suomalaisen merimies-aseman papin puoleen monissa ongelmissaan. Kun olen paljon tutkinut suomalaisia siirtolaisia Australiassa ja Uudessa-Seelannissa, olen oppinut arvostamaan suuresti sitä työtä, mitä merimiespapit ovat tehneet alueensa suomalaisyhteisön hyväksi. Merimiespastorit ovat varsinaisen työnsä ohella vierailleet kauempanakin asuvi- en suomalaisten luona suorittaen näillä matkoillaan monia kirkollisia palveluja. Valitettavasti vain harvat merimiespapit ovat innostuneet kirjoittamaan kirjan kokemuksistaan ulkosuomalaisten parissa maailman eri puolilla.

Siksi tervehdin ilolla Ismo Saarikosken viime vuonna ilmestynyttä muistelmateosta, joka on hänen lastenlapsilleen omistamansa elämäntarina. Mutta kirjalla on yleisempääkin mielenkiintoa ja merkitystä, eikä vähiten suomalaisen siirtolaisuuden historian näkökulmasta.

Ismo Saarikoski valmistui papiksi 23-vuotiaana vuonna 1958, ja jo samana vuonna hän aloitti työnsä merimiespappina Gdanskissa, Puolassa. Eila-vaimo, myöskin teologi, tuli Gdanskin pappilan emännäksi maaliskuussa 1959. Ensimmäinen lapsi syntyi seuraavan vuoden alussa. Gdanskissa Saarikosket viipyivät vuoden 1961 alkuun. Pastorin työ keskittyi merimiehiin, joista monille urheilu, ennen kaikkea jalkapallo, oli mieluisa harrastus. Jalkapallo-ottelujen järjestäminen oli yksi merimiespapin tehtävistä.

Suorittuaan asevelvollisuutensa Saarikoskesta tuli v. 1962 merimieslähetyksen matkapappi Suomessa. Mutta mieli palasi takaisin maailmalle. Keväällä 1962 oli avoinna Buenos Airesin merimiespapin työ, kun aseman perustaja Oiva Pohjanpirtka palasi takaisin Suomeen. Ja syyskuussa Saarikosken perhe, isä, äiti ja pojat Ville ja Jussi, nousivat Buenos Airesiin matkaavan Suomen Etelä-Amerikan Linjan ”Atalaya”-laivaan Tämä oli melkoinen hyppy uuteen maanosaan, kieleen ja kulttuuriin. Perheen kuopus, Maija-Riikka, syntyi helmikuussa 1963. Kirja kuvaa elävästi Buenos Airesin merimiespapin monipuolista toimintaa ja kiireistä elämää. Pitkään merellä olleille suomalaisille Buenos Airesin merimieskirkko ja sen sauna, joka lämpisi tiistaisin ja torstaisin, olivat ensimmäinen vierailukohde heti, kun laiva oli saapunut satamaan.

Siirtolaisuuskijaa kiinnostavat eniten yhteydet paikalliseen suomalaisväestöön. Buenos Airesissa – hyvien tuulten satamassa – asui muutamia kymmeniä suomalaisia pysyvästi. Syyskuussa 1963 vietettiin jo vuonna 1918 Buenos Airesiin saapuneen suomalaisen suurliikemiehen, kauppaneuvos Eino Heinosen 70-vuotisjuhla. Heinonen kuoli pari vuotta myöhemmin. Myös Zaraten ja Paranan suiston suomalaisia merimiespastori ehti käydä tapaamassa. Osa Zaraten suomalaisista oli entisiä Parana-joen suistoalueen metsänviljelijöitä. Pieniä suomalaiskeskuksia ja yksittäisiä perheitä oli ympäri Argentiinaa aina Chilen rajoille saakka.

Colonia Finlandesin Koillis-Argentiinassa sijaitsevaan siirto-

kuntaan Artur Thesleff oli johdattanut v. 1906 noin 120 suomalaisen joukon. Kun Saarikosken edeltäjä, Oiva Pohjanpirtka, kävi siirtokunnassa ensimmäisen kerran v. 1953, siellä asui n. 150 suomalaista. Saarikoskien vieraillessa siellä ensi kerran v. 1963 oli suomalaisten ikääntyminen, nuorten poismuutto ja sulautuminen valtakulttuuriin jo tapahtumassa. Ismo Saarikoski vieraili Colonia Finlande-sassa kolme kertaa ja tapasi vanhoja suomalaisia; monet heistä alkujaan Kiteeltä. Jumalanpalvelus pidettiin Heinojen talon terassilla. Nyt on talosta vain rauniot jäljellä.

Saarikosket vierailivat myös suomalaisten v. 1927 asuttamassa Villa Alboradassa, Paragvaimessa. Siirtokunnassa oli ollut sodan jälkeen 50-60 suomalaista, mutta 1960-luvulla, kun Ismo Saarikoski ensimmäisenä suomalaisena pappina vieraili siirtokunnassa, heistä vain kolmannes oli jäljellä. Nykyään Villa Alboradassa elää enää muutama alkuperäisen siirtokunnan jäsen.

Viisi vuotta Argentiinassa kului nopeasti, ja Ilkka Pärssinen saapui jatkamaan Saarikosken työtä Argentiinassa v. 1968. Suomeen paluun aikoihin avautui Lontoon merimiespappin paikka, ja heinäkuussa 1968 Suomessa vietetyn loman jälkeen Saarikosken perhe siirtyiinkin Lontooseen. Lontoon tienoilla oli merkittävä suomalainen siirtokunta, yhtenä ryhmänä au pair -tytöt, joista monet jäivät pysyvästi maahan avioituttuaan brittiläisen kanssa. Myös Lontoon merimieskirkossa suomalainen sauna oli tärkeä instituutio. Seurakunta oli hyvin sekalainen, ja Lontoosakin urheiltiin suomalaiskansal-

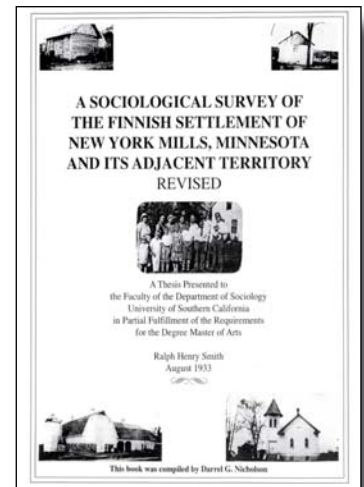
liseen tapaan. Vieraita Suomesta kävi enemmän kuin Buenos Airesissa, huippuna v. 1969 tasavallan presidentin Urho Kekkosen valtiovierailuun liittyvä käynti merimieskirkossa. Puheessaan Kekkonen selvitteli siirtolaisuuden syitä, ja esitti myös valoisia näkymiä kotimaan asioista sekä kutsui ulkosuomalaisia Suomeen joko jäämään tai käymään.

Lontoon aika tuli täyteen Saarikosken perheelle v. 1973, ja kotimaa veti puoleensa monista syistä. Gdankin, Buenos Airesin ja Lontoon jälkeen Hamina merkitsi suurta elämänmuutosta. Kuten kirjoittaja itse toteaa, 15 vuotta merimiespappina oli jättänyt lähtemättömät jäljet. Perhe koki kuitenkin asettumisen Haminaan hyvänä ratkaisuna ja Haminan kappalaisena Saarikoski työskenteli aina vuoteen 1999, eläkkeelle jäämiseensä asti. Rovastin arvo on kyllä hyvin ansaittu. Kirkkoherran virka ei Ismo Saarikoskea kiinnostanut. Perusteluna oli Saarikosken oma näkemys, että häneltä puuttui kirkkoherralta vaadittava johtamisen taito. Mutta sitä on vaikea uskoa, kun on lukenut hänen kirjansa. Kyllä toiminnan organisoiminen 15 vuoden ajan merimiehille ja suomalaissiirtolaisille osoittaa hyviä johtajan ominaisuuksia. Mieluummin kuin esimies, Ismo Saarikoski halusi toimia käytännön seurakuntatyössä ihmisten parissa. Kunniotettava näkemys. Kerran merimiespappi, aina merimiespappi!

Luetuani vähän kerrallaan talven kuluessa Ismo Saarikosken elämäkertaa tuli usein mieleeni, että kyllä hänellä on ollut mielenkiintoinen elämä! Toivottavasti Saarikosken esimerkki rohkaisee muitakin entisiä merimiespappe-

ja kirjoittamaan kokemuksistaan merimiestemme ja siirtolaistemme parissa viime vuosisadalla.

Olavi Koivukangas

The book compiled by Darrel G. Nicholson (2005): A Sociological Survey of the Finnish Settlement of New York Mills, Minnesota and its Adjacent Territory, by Ralph Henry Smith, August 1933. A Thesis Presented to the Faculty of the Department of Sociology University of Southern California in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Arts. Revised.

In 1929 Ralph Smith (1906-92) began his six-year-long tenure as principal of the junior high school in New York Mills, Minnesota - a community with one of the largest contingents of rural Finns in the United States. Smith, an Irish American, quickly recognized the Finns as a "distinctive" ethnic group, and a "splendid subject for a sociological investigation." Therefore, Smith enlisted the assistance of Lila Oman, a young local woman of Finnish de-

scent who served as his translator, and over a four-year span gathered a wide range of sociological information about the Finns of the New York Mills area. After organizing and assessing the data Smith presented his findings in the form of a 1933 Master of Arts thesis that was approved by the Department of Sociology at the University of Southern California (USC), located in Los Angeles. It is that thesis, along with additional pages not included in the original document, which this publication now makes available to interested readers.

Utilizing the concepts of social ecology, an approach favored by many rural sociologists of the 1930s, Smith considered the interplay of economic, political, religious, educational, cultural, psychological, health-related, and recreational factors that characterized Finnish life in and around New York Mills during this period. Thus, the thesis obviously provides background about an important Finnish-American settlement in Minnesota, but the timing of Smith's scholarly work extends its

meaningfulness beyond the borders of New York Mills.

For the entire nation, the period from 1929-33 marks both the onset and the most severe years of the economic downturn that defines the Great Depression of the 1930s. The same years also represent one of the most important periods in the history of Finnish settlement in North America. Of special note are the volatile political issues that polarized many Finnish-American communities at the time.

Also evident during these years was the influence of "Karelian Fever," a phenomenon that saw thousands of the most deeply committed Finnish Communists depart the United States and Canada for the Russian Republic of Karelia, where they hoped to build a new socialist utopia. Everyone in the New York Mills area had neighbors and acquaintances who left for Karelia during these years. Among the most fascinating and important source materials that Smith collected were nine letters, all written by emigres in the Republic of Karelia and mailed to

cousins and friends in New York Mills. These letters are included in the appendix to this publication.

It is fortunate that someone with the objectivity and abilities of Ralph Smith--who later had a distinguished career as a social service administrator, including nine years as executive director of the United Givers Fund in Washington, D.C.--was available and willing to undertake this study of New York Mills during the early 1930s. His findings provide background about many situations and conditions that Finnish Americans experienced during a tumultuous period of history. Some of Smith's findings are so detailed and unique that had he not pursued such a study, the information would have been lost forever.

Likewise, we are fortunate that Darrell Nicholson, who has familial ties to New York Mills, located the missing sections of the thesis and published the entire document in this form. The book can be ordered at Snellington Publishers, P.O. Box 6553, Minneapolis, MN 55406, USA (ISBN 0-9770883-0-8)

Web Reports

Web Reports -sarjan julkaisut ovat ilmaisia. Voit tallentaa ne omalle koneellesi tai avata suoraan luettavaksi ilmaisessa Adobe Acrobat Reader -ohjelmassa. Ohessa lista julkaisuista, jotka löydät osoitteesta www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports.htm.

Web Reports can be freely downloaded or opened for reading in free Adobe Acrobat Reader. Here is a list from web reports that you can find from www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports.htm.

